

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Izveštaj Stuba III (OEBS) 04/2006 o praćenju rada Skupštine Kosova 20. maj 2006. – 30. jun 2006.

Glavni naslovi

- Skupština usvaja reforme radi uvećanja efikasnosti i jačanja nadzora nad Vladom, zajedno sa nekim izmenama Poslovnika
- Sa usvajanjem reformi, Skupština započinje sa držanjem redovnih sednica za pitanja i odgovore Vlade
- Članovi PDK i LDK podnose predloge interpelacija o Zakonu o pravima i statusu porodica palih boraca, invalida, veterana i pripadnika OVK, i civilnih žrtava rata¹ i o neregulisanom iskopavanju šljunka
- Nakon nekoliko meseci odlaganja, članovi grupe za integraciju konačno su uvršćeni u skupštinske funkcionalne odbore
- Skupština traži od UNMIK-a objašnjenje procedure imenovanja zamenika ministra

1. Uvod

Četrdesetšesti izveštaj o praćenju rada Skupštine je napisan u skladu sa smernicama za praćenje kosovske Skupštine UNMIK Stuba III za izgradnju institucija (OEBS) od 26. novembra 2002. godine i zasniva se na slaganju sa Poslovníkom koji je usvojen na kraju plenarne sednice od 20. maja 2005. godine, kao izmenjen na plenarnoj sednici od 1-2. juna 2006. godine (vidi "Usvajanje izmena poslovnika").²

Za vreme perioda o kome se izveštava, Skupština je održala tri redovne plenarne sednice, 1-2. juna, 15. juna i 29. juna, te pet sastanaka Predsedništva, od 25. maja, 29. maja, 12. juna, 23. juna i 26. juna. Svi odbori i pododbor za ljudska prava, ravnopravnost polova, javne peticije i molbe održavali su sastanke tokom perioda o kome se izveštava.³ Stub III (OEBS) je pratio plenarne sednice i sastanke predsedništva, kao i 31 od 33 sastanka odbora i tri javne rasprave.⁴

¹ Prema uredbi (2006/29), kojom je proglašen zakon, zvanično ime istog je "Zakon o statusu i pravima porodica palih boraca, invalida, veterana i pripadnika OVK, i porodica civilnih žrtava oružanog sukoba na Kosovu". Ovaj izveštaj će se radi jednostavnosti, i zbog narativa koji odražuje raspravu u Skupštini, pozivati na njega kao Zakon o statusu i pravima ratnih veterana, invalida i porodica palih boraca OVK, i porodica civilnih žrtava rata.

² Izmene su usvojene oko početka plenarne sednice od 1-2. juna, i zato nisu još bile na snazi do tog trenutka.

³ Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira se sastao 29. maja, i 12., 14., 19. i 26. juna, dok se Odbor za javne službe, lokalnu samoupravu i medije sastao 6. juna. Odbor za budžet i finansije se sastao 25. maja, i 7., 14. i 28. juna, dok se Odbor za prava i interese zajednica sastao 29. maja, i 5. i 12. juna. Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica se sastao 30. i 31. maja, i 6., 13., 20. i 27. juna, dok se Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport sastao 24. maja i 26. juna. Odbor za međunarodnu saradnju i evro-atlantske integracije se sastao 14. juna, dok se Odbor za vanrednu pripravnost sastao 29. maja, i 8. i 27. juna. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje se sastao 23. maja i 27. juna, dok se Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije sastao 22. i 30. maja, i 6. i 19. juna. Pododbor za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe se sastao 13. i 28. juna. Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica je 24. maja održao javnu raspravu nacarta zakona o prekidu trudnoće. Odbor za budžet i finansije je 13. juna održao javnu raspravu nacarta zakona o sprečavanju pranja novca. Odbor za privredu,

2. Pregled

Na plenarnoj sednici Skupštine Kosova od 1-2. juna predsedavao je predsednik Skupštine Kolë Berisha (LDK) a ko-predsedavao g-din. Xhavit Haliti (PDK).

- Sedamdeset šest poslanika Skupštine bilo je prisutno 1. juna i sedamdeset jedan poslanik 2. juna.⁵
- Glavne stavke sa dnevnog reda plenarne sednice od 1-2. juna:
 - Predlog reforme za poboljšanje funkcionalnosti Skupštine i nekoliko vezanih izmena Poslovnika
(Predložene izmene i dopune poslovnika usvojene su sa 74 glasova za i dva protiv. Vidi “Usvajanje izmena i dopuna poslovnika”.)
 - Drugo čitanje nacrt zakona o kosovskoj operi, baletu i filharmonijskom orkestru
(Nacrt zakona je usvojen sa 57 glasova za i dva glasa protiv.)
 - Drugo čitanje nacrt zakona o zaštiti od prirodnih katastrofa i drugih katastrofa
(Nacrt zakona je usvojen sa 62 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo čitanje nacrt zakona o izmeni zakona o arhivama
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 66 glasova za i jednim glasom protiv.)
 - Prvo čitanje nacrt zakona o zaštiti i unapređenju dojenja
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 61 glasom za i devet glasova protiv.)
 - Prvo čitanje nacrt zakona o geološkom istraživanju
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 72 glasova za i jednim glasom protiv.)
 - Usvajanje imenovanja g-dina. Altej Suroija za zamenika ministra pravde
(Ova stavka dnevnog reda je odložena. Vidi “Imenovanje zamenika ministara”.)
 - Predlog da se uveća broj članova funkcionalnih odbora
(Predlog je usvojen sa 68 glasova za i šest glasova protiv. Vidi “Imenovanje novih članova odbora”)
 - Pregled izveštaja o kosovskom konsolidovanom budžetu za 2005. godinu
(Izveštaj je usvojen sa 52 glasa za i 21 glasom protiv.)

Na plenarnoj sednici Skupštine Kosova od 15. juna predsedavao je predsednik Skupštine Kolë Berisha (LDK) a ko-predsedavao g-din. Xhavit Haliti (LDK).

- Sedamdeset tri poslanika Skupštine je bilo prisutno na plenarnoj sednici od 15. juna.
- Glavne stavke na dnevnom redu za plenarnu sednicu od 15. juna:
 - Drugo čitanje nacrt zakona o kleveti
(Nacrt zakona je usvojen sa 63 glasova za, jednim glasom protiv, i jedan uzdržan.)

trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije je 19. juna održao javnu raspravu nacrt zakona o geološkim istraživanjima.

⁴ Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira 29. maja, i 12., 14., 19. i 26. juna; Odbor za javne službe, lokalnu samoupravu i medije 6. juna; Odbor za budžet i finansije 25. maja, i 7., 14. i 28. juna; Odbor za prava i interese zajednica 29. maja, i 5. i 12. juna; Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica 30. i 31. maja, i 6., 13., 20. i 26. juna; Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport 24. maja i 26. juna; Odbor za vanrednu pripravnost 29. maja i 8. i 27. juna; Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje 23. maja; Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije 22. i 30. maja, i 6. i 19. juna; Odbor za međunarodnu saradnju i evro-atlantske integracije 14. juna; Pododbor za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe 28. juna; javnu raspravu nacrt zakona o prekidu trudnoće 24. maja; javnu raspravu nacrt zakona o sprečavanju pranja novca 13. juna; i javnu raspravu nacrt zakona o geološkim istraživanjima 19. juna.

⁵ Ovo je broj kojeg je Predsednik Skupštine ili predsedavajući najavio na početku zasedanja, osim ako u izveštaju nije drugačije prikazano. Broj se menjao u toku dana; na primer, u jednom trenutku na sednici od 1. juna bilo je prisutno najmanje devedeset poslanika.

- Drugo čitanje nacrt zakona o hidrometeorološkim delatnostima (Nacrt zakona je usvojen sa 67 glasova za i jednim glasom protiv.)
- Drugo čitanje nacrt zakona o efikasnosti energije (Skupština je odlučila, sa 45 glasova za, 25 glasova protiv, i tri uzdržana, da odloži drugo čitanje nacrt zakona da bi omogućila dalje konsultacije sa Vladom.)
- Prvo čitanje nacrt zakona o izmeni zakona o standardizaciji (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 58 glasovi za i jednim glasom protiv. Vidi prvi stavku pod “postupak glasanja”.)
- Prvo čitanje nacrt zakona o finansijskom izveštavanju preduzeća (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 68 glasovi za i dva glasa protiv.)
- Odgovor premijera na interpelaciju o zakonu o pravima ratnih veterana OVK, porodica stradalih i civilnih žrtava rata (Vidi “Interpelacija”.)
- Pregled predloga o imenovanju petog člana veća nezavisne medijske komisije (IMC) (Stavka je skinuta sa dnevnog reda. Vidi prvu stavku pod “Dnevni red”.)
- Pregled predložene izborne procedure za kosovskog ombudsmana (Predlog je usvojen sa 68 glasova za i pet glasova protiv.)
- Pitanja za Vladu

Na plenarnoj sednici kosovske Skupštine od 29. juna predsedavao je predsednik Skupštine Kolë Berisha (LDK) a ko-predsedavao g-din. Gazmend Muhaxheri (ORA).

- Sedamdeset devet poslanika Skupštine je bilo prisutno na plenarnoj sednici od 29 juna.
- Glavne stavke dnevnog reda sa plenarne sednice od 29. juna:
 - Oproštajno obraćanje SPGS-a Jesen-Petersena Skupštini
 - Pitanja za Vladu
 - Prvo čitanje nacrt zakona o ribolovu i poljoprivredi (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 63 glasova za i jednim glasom protiv.)
 - Prvo čitanje nacrt zakona o javnoj nabavci na Kosovu (Skupština je odlučila, sa 44 glasa za i 13 protiv, da nacrt zakona vrati Vladi uz uputstvo da on treba ponovo da se podnese u obliku amandmana na postojeći zakon.)
 - Drugo čitanje nacrt zakona o izdavanju školskih udžbenika, nastavnim sredstvima, materijalu za čitanje i pedagoškoj dokumentaciji (Nacrt zakona je usvojen sa 66 glasova za i ni jednim protiv.)
 - Pregled izveštaja o UNMIK OLA komentari na Zakon o autorskim pravima (2004/45), koji je usvojen 27. septembra 2004. godine (Skupština je usvojila predložene amandmane na zakon sa 58 glasa i nula glasova protiv.)
 - Pregled godišnjeg izveštaja za 2005. godinu o regulatornoj komisiji za javnu nabavku (PPRC) (Skupština je usvojila izveštaj, sa nekoliko kritičkih komentara, sa 45 glasova za i 16 protiv.)
 - Interpelacija ministra za životnu okolinu i prostorno planiranje Ćinija na zahtev poslanika Skupštine Namera Osmanija i deset članova LDK
 - Usvajanje novih imenovanja iz LDK, PDK, i Grupe za integraciju za skupštinske funkcionalne odbore (Stavka je dodata u dnevni red na početku sednice. Imenovanja su usvojena *en bloc* sa 55 glasova za i pet protiv.)

3. Parlamentarna praksa i tok sednica Skupštine

Usvajanje izmena Poslovnika

- Na početku plenarne sednice od 1-2. juna, pošto je usvojen dnevni red, predsednik Skupštine je podsetio poslanike da je on, pošto je izabran za predsednika, javno izrazio rešenost da Skupštinu učini više demokratskom i da joj pomogne da se približi parlamentarnim standardima naprednijih zemalja. Zatim je predstavio opsežan plan reforme koji je izrađen za Skupštinu, zajedno sa kalendarom za ostatak 2006. godine, sa zakazanim danima za plenarna sednice dva do tri puta mesečno i redovnim sastancima sa vođama parlamentarnih grupa i predsedavajućima odbora, kao i plan o standardima Skupštine, kojim se predviđaju redovna vremena za pitanja za Vladu, redovne interpelacije, tehnička pomoć za odbore, nacrt budžeta koji je pokrenuo odbor za budžet a usvojilo predsedništvo, i pristup javnosti dokumentima. Predsednik Skupštine je primetio da bi većina ovih reformi mogla da se sprovede u okviru sadašnjeg poslovnika ali da treba prilagoditi jedan ograničeni broj odredbi, kao što su one kojima se uređuju usvajanje dnevnog reda plenarne sednice, pitanja za Vladu i interpelacije. Šefovi parlamentarnih grupa LDK, PDK, AAK, ORA, 6+, i za integraciju su se izrazili u prilog ovim reformama, rekavši da bi one rad Skupštine učinile efikasnijim i da bi ojačali nadzor Skupštine nad Vladom. G-din. Gani Koci (PDK) je uložio primedbu zbog činjenice da predložene izmene proceduralnih pravila nije prethodno pregledao ad-hoc Odbor za poslovne, rekavši da je on u načelu za promene, ali da misli da treba uzeti u obzir i druge izmene i dopune poslovnika. Predsednik Skupštine je odgovorio da svaki poslanik Skupštine ima pravo da predlaže amandmane na poslovnik i zatim je pozvao Skupštinu da glasa o svih četiri predložene izmene. Pošto je svaka od predloženih izmena usvojena, pozvao je Skupštinu da glasa o predlogu u celosti; usvojen je sa 74 glasova za i dva protiv.

Pravilom 3.4. predviđa se da Skupština uspostavi ad hoc odbor za poslovnik na inauguralnoj sednici ili na sledećem sastanku. "Odbor priprema nacrt Poslovnika i podnosi ga Skupštini na razmatranje i formalno usvajanje. Poslovnik mora biti u saglasnosti sa odredbama Ustavnog okvira o privremenoj samoupravi." Pravila ne propisuju da odbor mora da radi na kasnijim izmenama poslovnika. Prema pravilu 58., "Predsedništvo stalno razmatra Poslovnik i privremeno može predložiti Skupštini izmene koje smatra da su potrebne. Predlog za izmenu Poslovnika može da podnese Predsedništvu svaki poslanik podržan od najmanje deset (10) drugih poslanika. Odluku za izmenu i dopunu Poslovnika donosi Skupština, većinom glasova prisutnih poslanika. Do donošenja novog Poslovnika, Skupština radi po starom Poslovniku." Poslovnik je stoga izmenjen u skladu sa relevantnim odredbama poslovnika. Ako tako odluči, ad hoc Odbor za poslovnik, koji se nije sastao od poslednjih razmatranja o pisanju novog poslovnika iz januara 2005. godine, može uvek da se ponovo sastane da slično predlaže izmene i dopune poslovnika.

Dnevni red

- Predsednik Skupštine predstavio je dnevni red plenarne sednice od 1-2. juna radi usvajanja na početku ove sednice, sa predlogom da se dodaju još dve stavke: širenje funkcionalnih odbora Skupštine sa po dva člana, i predstavljanje predloga reformi za poboljšanje funkcionalnosti Skupštine i nekoliko vezanih izmena u poslovniku. Izmenjeni dnevni red je usvojen zvaničnim glasanjem.

Predsedavajući je na početku sednice dao dnevni red plenarne sednice za 15. jun na usvajanje. G-din. Ibush Jonuzi (LDK), predsedavajući Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikaciju, je tražio da drugo čitanje nacrta zakona o efikasnosti energije odloži da bi se omogućile dalje konsultacije sa Vladom. G-din. Gani Koci (PDK) je izrazio primedbe svoje parlamentarne grupe na predlog pre nego što je dat na glasanje. Skupština je glasala sa 45 poslanika za i 25 protiv, da se odloži ova stavka dnevnog reda. G-din. Alush Gashi (LDK) je prokomentarisao da Skupština još nije dobila nikakve informacije o kandidatu koji će biti imenovan za petog člana NMK veća i tražio objašnjenje ili odlaganje ove stavke dnevnog

reda. Predsedavajući je odgovorio da je predsedništvo ranije bilo odlučilo da predloži kandidata, pošto je u međuvremenu saznalo da je on možda ima sukob interesa, ali je ipak predloženo da se ovo imenovanje ne skida sa dnevnog reda dok se njegov status ne razjasni. G-din. Fehmi Mujota (PDK) je rekao da njegova parlamentarna grupa podržava izjavu g-dina. Gashija, dodajući da petog člana NMK veća treba da izabere Skupština na *otvoreni način*, misleći, između ostalog, da biografski podaci treba da se objave, i da Skupština treba da utvrdi da li kandidat zadovoljava sve kriterijume koji su propisani, sasvim eksplicitno, u zakonu. Većina prisutnih poslanika je glasala za odlaganje ove stavke dnevnog reda. G-din. Xhavit Haliti (PDK) je isto dao komentar o značaju NMK veća i potrebi da se ozbiljno porazmisli o postupku imenovanja. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je rekao da je pre nekoliko sedmica njegova parlamentarna grupa, sa najmanje četrdeset potpisa, tražila ne samo raspravu o situaciji na Univerzitetu nego i širu raspravu o prosveti na Kosovu. On se setio da je PDK-u rečeno da će se o temi obrazovanja na Kosovu raspravljati na nekoj kasnijoj plenarnoj sednici, ali ovo nije stavljeno na dnevni red ijedne od dve plenarne sednice koje su održane nakon sednice os 12/15 maja, kada se govorilo o najnovijim dešavanjima na Univerzitetu. Predsedavajući je odgovorio da će predsedništvo raspravljati o ovom pitanju.

Skupština je glasala na početku plenarne sednice od 29. juna to da se na dnevni red doda usvajanje imenovanja za funkcionalne odbore LDK, PDK i grupe za integraciju.

Prethodno pravilo 23.1.⁶, kojim je propisano da dnevni red za sve plenarne sednice moda da predloži neki član predsedništva a usvoji Skupština na kraju prethodne sednice, još je važno kada je usvojen dnevni red za plenarnu sednicu od 1-2 juna, pošto su četiri amandmana na poslovnik (vidi prethodni deo) usvojena tek kasnije. Dnevni red stoga nije predstavljen u skladu sa poslovníkom koji je u tom trenutku važeći, kao što je bio slučaj sa nekoliko prethodnih sednica.⁷

Relevantne odredbe su usvojene kasnije tog dana, i one zamenjuju gore navedenu odredbu, kako sledi: "Predsedništvo priprema predlog dnevnog reda za plenarnu sednicu koji odmah stavlja na raspolaganje poslanicima Skupštine. Na početku plenarne sednice, ovaj predlog dnevnog reda smatraće se usvojenim, osim ako jedna ili više parlamentarnih grupa, ili šest (6) poslanika Skupštine podnose Predsedniku pismeni zahtev za izmeni ili dopunu dnevnog reda, koji se stavlja na glasanje" (nova pravila 23.1-2). Pravila koja su bila na snazi kada je usvojen dnevni red za plenarne sednice od 15. i 29. juna propisuju da se dnevni red usvaja samo na početku dotične sednice. Dnevni red za plenarne sednice od 15. i 29. juna je stoga usvojen u skladu sa pravilima.

Proceduralni predlozi

- Na početku plenarne sednice od 15. juna, g-din. Emrush Xhemajli (LPK) predložio je da Skupština suspenduje rad dok se ne puste na slobodu nedavno uhapšeni demonstratori Samopredeljenja (Vetëvendosje). Kada je počeo da elaborira o svojoj izjavi, isključili su mu mikrofón. Predsedavajući je rekao da Skupština razmatra dnevni red i poslanici koji žele da govore o dnevnom redu imaju samo jedan minut. Nije se glasalo o predlogu g-dina. Džemajlija, nego je Skupština nastavila da raspravlja o dnevnom redu za taj dan. G-din. Hydajet Hyseni (PDK) je rekao da želi da ospori primenu poslovníka, citirajući pravilo 30.1(e)⁸, i tvrdeći da je dozvoljeno da izlaganja koje se odnose na dnevni traju do dva minuta prema pravilu 22.7. G-din. Hyseni je isto tako izneo primedbu što predlog g-dina. Xhemajli-ja da se rad Skupštine suspenduje nije dat na glasanje. Predsedavajući je odgovorio da on sam ne odlučuje o

⁶ "Na kraju svake sednice predsednik skupštine ili neki drugi član predsedništva predlažu dnevni red za sledeću sednicu. Ovaj predlog će se smatrati usvojenim, osim ukoliko jedna ili više parlamentarnih grupa . . . šest poslanika ima zamerku na predlog."

⁷ Vidi izveštaj 03/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

⁸ "Poslanik ima pravo da na bilo kojoj plenarnoj sednici Skupštine predlaže [proceduralni predlog] da se . . . ispita da li je poslovník prekršen."

vremenskim ograničenjima nego je tako utvrđeno proceduralnim pravilima koja je usvojila Skupština. On nije komentarisao tvrdnju da je predlog trebalo dati na glasanje.

G-din. Xhemajli je 23. juna podneo jedan predlog odboru za sudska, zakonska i pitanja ustavnog okvira sa tvrdnjom da su njegova prava prema pravilima 30.1(b) i 30.2 prekršena, po tome što mu je dozvoljeno da govori samo jedan minut i predlog mu nije da na glasanje.⁹

Pravila 30.1(b) i 30.2. predviđaju da “na svim plenarnim sednicama Skupštine, poslaniku se daje pravo da iznese [proceduralni predlog] za . . . odlaganje sednice . . . Po predlogu za odlaganje sednice odmah se pristupa glasanju, bez rasprave.”

Pravilo 22.7. predviđa da “diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike, ako Skupština ne odluči drugčije. Diskusija o dnevnom redu ne traje više od dva (2) minuta.”

Predlog g-dina. Xhemajli-ja o obustavi rada Skupštine nije predstavljao izjavu o dnevnom redu nego je to bio proceduralni predlog kako je definisano u pravilima 30.1(b) i 30.2. U poslovniku se ne pominje izričito vremensko ograničenje za proceduralne predloge. Izjava g-dina. Xhemajli-ja je prekinuta posle jednog minuta, pod pogrešnom pretpostavkom da je on bio govorio o dnevnom redu, i uz pogrešnu tvrdnju da izlaganja o dnevnom redu mogu da traju samo jedan minut. Pravilom 30.2 se predviđa da je predlog g-dina. Xhemajli-ja o obustavi rada Skupštine trebalo dati “odmah na glasanje, bez rasprave”.

Distribucija dokumenata

- Nacrti zakona o izmenama i dopunama zakona 2003/7 o arhivskom materijalu i arhivama i nacrt zakona o zaštiti i promovisanju dojenja poslani su 28. aprila; a nacrt zakona o geološkom ispitivanju je poslat 3 maja. Tako su nacrti zakona poslani 22 odnosno 20 radna dana pre svog prvog čitanja na plenarnoj sednici od 1-2. juna. Nacrt zakona o izmenama i dopunama zakona 2004/12 o standardizaciji poslat je 11. maja a nacrt zakona o finansijskom izveštavanju preduzeća distribuiran je 16. maja. Tako si nacrti zakona distribuirani 24 odnosno 21 radni dan pre svog prvog čitanja na plenarnoj sednici od 15. juna. Nacrt zakona o ribolovu i poljoprivredi distribuiran je 30. maja a nacrt zakona o javnoj nabavci distribuiran je 8. juna. Znači ovi nacrti zakona su distribuirani 21 odnosno 14 radna dana pre svog prvog čitanja na plenarnoj sednici od 29. juna.

Pravilo 35.1. zahteva da se prvo razmatranje nacrta zakona obavi najranije deset radnih dana a najkasnije tri radne nedelje od dana dostavljanja Skupštini istog. Većina nacrta zakona u toku ovog izveštajnog perioda je razmatrano na prvom razmatranju nakon tri radnih nedelja od dana njihove raspodele. Skupština još uvek ima neke teškoće u razmatranju nacrta zakona u skladu sa rokovima koja predviđa Poslovnik, uprkos činjenice što je počela češće da zaseda.

Postupak glasanja

- Na drugom čitanju nacrta zakona o klevetanju na plenarnoj sednici od 15. juna, g-din. Nazim Jashari (ORA) primetio je da je ukupan broj objavljenih glasova o amandmanima bio samo 57 i zatražio od predsedavajućeg da potvrdi da je kvorum bio prisutan. Predsedavajući je rekao da je prisutno 62 poslanika ali su se neki uzdržali i na to su “imali pravo”. Kasnije, kada je na istom zasedanju Skupština glasala o nacrtu zakona o izmenama i dopunama zakona o standardizaciji u prvom čitanju, g-din. Jashari je primetio da kvorum nije bio prisutan tokom glasanja. Predsednik Skupštine je pozvao administrativne radnike da izbroje prisutne poslanike u sali i, pošto je utvrđeno da je samo 60 bilo prisutno, objavio je da je glasanje o prvom čitanju nacrta zakona nevažeće i pozvao poslanike da se vrate u salu. Kada je kvorum bio prisutan, pozvao je Skupštinu da još jedanput glasa o nacrtu zakona i on je usvojen sa 58 glasova za i jednim protiv.¹⁰ Na plenarnoj sednici od 29. juna, predsednik Skupštine je utvrdio da kvorum nije prisutan kada je trebalo da se glasa o godišnjem izveštaju PPRC za 2005. godinu, pa je pozvao

⁹ Pregled koji je sastavio Odbor o predlogu g-dina. Xhemajli-ja nije u ovom periodu izveštavanja i zbog toga će biti u sledećem izveštaju o nadgledanju.

¹⁰ Kao što je predsedavajući primetio ranije na sednici, poslanici se često uzdržavaju od glasanja i ukupan broj glasova je zbog toga ponekad manji od 61 bez obzira na prisustvo kvoruma.

poslanike da se vrate u plenarnu salu. Pošto se nekoliko poslanika vratilo, objavio je da je 64 poslanika prisutno i pozvao Skupštinu da glasa. Kvorum je bio prisutan za sva druga glasanja na plenarnim sednicama o kojima se izveštava u ovom pregledu.

Ovo je u saglasnosti sa članom 9.1.32. Ustavnog okvira i pravilom 31.1., koja predviđaju da većina poslanika Skupštine bude prisutna za donošenje odluka.

- Na drugom čitanju predloga zakona o kosovskoj operi, baletu i filharmonijskom orkestru, pošto je velika većina prisutnih poslanika glasala za sve od prvih sedam sa dugog spiska amandmana, g-din. Sabri Hamiti (LDK) je predložio da se o preostalim amandmanima glasa *en bloc*, rekavši da je po Poslovniku dozvoljen takav način glasanja “ako odbor nema primedbi.” Predsednik Skupštine je odgovorio da se slaže sa tim što je g-din. Hamiti rekao, ali poslovnik ne dozvoljava takav način glasanja. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je rekao da Skupština ipak ima pravo da koristi drugačiji postupak glasanja ako se tako dogovori. Predsednik Skupštine je rekao da će na osnovu ova dva predloga zatražiti od Skupštine da glasa o tome da li da se o preostalom delu amandmana koji su predloženi na predlog dotičnog zakona glasa u jednom glasanju. Četrdeset sedam poslanika je glasalo za takav postupak, četiri protiv, a ORA poslanička grupa je napustila plenarnu salu, rekavši da predložena procedura predstavlja kršenje poslovnika. Preostali deo amandmana usvojen je *en bloc* sa većinom glasova za.

Na drugom čitanju nacrt zakona o zaštiti protiv prirodnih i drugih nesreća, vođe parlamentarnih grupa LDK, PDK i AAK su rekli da njihove grupe nemaju primedbi na amandmane. Predsednik Skupštine je rekao da će onda Skupština glasati o amandmanima *en bloc*. Amandmani su usvojeni sa većinom glasova za.

Pravilo 37.2 predviđa da se “amandmani razmatraju pojedinačno po redosledu kako se podnose na tekst nacrt zakona, osim ukoliko je neka grupa amandmana međusobno povezana, kada se mogu razmatrati tamo gde se prvobitno pojavljuju na tekst i mogu se odjednom izglasati. Predsednik Skupštine odlučuje kada se to primenuje. Funkcionalni odbor takođe utvrđuje redosled po kojem se razmatraju amandmani prema njihovoj sadržini kada se odnose na istom mestu u tekstu.” Argument koji je iznesen na drugom čitanju oba zakona nije bio da amandmani utiču jedni na druge, nego da izgleda da nema značajnih primedbi ni na jedan od amandmana u Skupštini. Znači da se pravilom 37.2. ne predviđa glasanje o amandmanima en bloc u slučaju kakav je bio sa nacrtom zakona o operi, baletu i filharmonijskom orkestru ili nacrtom zakona o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Pravilo 61. predviđa da “o odstupanju od Poslovnika može odlučiti Skupština dvotrećinskom većinom prisutnih poslanika, osim ako je to u suprotnosti sa odredbama Ustavnog okvira.” Odluka o glasanju o amandmanima en bloc predstavljala bi kršenje odredaba Ustavnog okvira i onda bi Skupština mogla da je donese prema pravilu 61, pod uslovom da taj predlog dobije podršku dve trećine prisutnih poslanika Skupštine. U budućim slučajevima, kada Skupština želi da privremeno odstupi od Poslovnika, predlog treba uokviriti u kontekst pravila 61.

Imenovanje zamenika ministara

- Kada je 1. juna Skupština stigla do stavke dnevnog reda pod “Usvajanje imenovanja g-dina. Altay Suroy za zamenika ministra pravde”, g-din. Džezair Murati (6+/Vakat) je tražio da se ta stavka odloži za naredni dan je broj prisutnih poslanika Skupštine u tom trenutku “nije bio dovoljan”, dodajući da se on dogovorio o odlaganju sa nekim od drugih šefova parlamentarnih grupa. Predsedavajući je odgovorio da je bilo prisutno 79 poslanika Skupštine, i da se ne slaže sa tvrdnjom da nema dovoljno prisutnih poslanika da se nastavi sa tom stavkom dnevnog reda, ali je rekao da je Skupština ta koja treba da odluči o odlaganju stavke. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je predložio da se stavka potpuno skine sa dnevnog reda, rekavši da o zamenicima ministara Skupština ne treba da se glasa i da je njihovo imenovanje interno pitanje Vlade. G-din. Alush Gashi (LDK) i g-đa. Gjylnaze Sylja (AAK) dogovorili su se u ime svojih parlamentarnih grupa da se ova stavka odloži za naredni dan. Premijer, koji je u tom trenutku bio prisutan na

sednici, je rekao predsedavajućem da se on slaže sa predlogom g-dina. Krasniqi-ja da se imenovanje zamenika ministara ne daje Skupštini na glasanje.

Sledećeg dana je sednica nastavljena, i predsedavajući je rekao da je u međuvremenu dobio mnogo komentara o imenovanju zamenika ministara. Predsedavajući je podvukao da se poslovníkom Skupštine i relevantnom UNMIK uredbom predviđa da Skupština glasa o zamenicima ministara ali je ponovio da on misli da njihova imenovanja treba da budu interna stvar Vlade i zatražio je mišljenje šefova parlamentarnih grupa.

G-din. Alush Gashi (LDK) je rekao da je Skupština već uspostavila praksu glasanja o zamenicima ministara ali on lično nije bio siguran koji je najispravniji način za njihovo imenovanje. Dodao je da je PDK predlog da se imenovanja u potpunosti ostave Vladi veoma konstruktivan ali je bio mišljenja da treba popričati sa SPGS-om o tome koji je postupak najispravniji. Ako se SPGS ne slaže sa ovim predlogom, rekao je, Skupština treba da glasa o kandidatu na sledećoj sednici. G-đa. Gjylnaze Syla (AAK) je rekla da njena parlamentarna grupa podržava predlog g-dina. Gashi-ja da se treba konsultovati sa SPGS-om o ovom pitanju. G-din. Naim Maloku (AAK) je rekao da je on učestvovao u pisanju uredbi o ministarstvu unutrašnjih poslova i pozvao je Skupštinu da formalno glasa o imenovanju zamenika ministara. G-đa. Teuta Sahatqija (ORA) citirala je pravilo 18.3 (vidi dole), rekavši da Skupština treba da poštuje svoja proceduralna pravila glasanjem o kandidatu, ili treba da izmeni pravila ako se poslanici ne slažu sa odredbom koja je u pitanju. G-din. Gjergj Dedaj (Grupa za integraciju) rekao je da je Skupština već glasala o zamenicima ministra i da zato ne treba da menja praksu. G-din. Nazim Jashari je ponovio izjavu gospođe Sahatqija i primetio da vladajuća koalicija ne želi da glasa o kandidatu tog dana jer on najverovatnije neće dobiti potrebnih 61 glasova da bi bila usvojen, ali je rekao da mora da se glasa o svakom predlogu da se odlaže neka stavka dnevnog reda. Predsedavajući je zaključio, na osnovu datih izjava, da ovu stavku treba odložiti za sledeću sednicu uz tvrdnju da nije potrebno da glasa o odlaganju zato što je vladajuća koalicija, koja je put forward kandidata, povukla svoj predlog za taj dan. Nije bilo više primedbi oko odlaganja ove stavke osim onih koje je izrazila ORA.

Pravilo 18.3. predviđa da "Vlada Kosova, sastavljena od kandidata za Premijera, zamenika Premijera i kandidata za ministre i zamenike ministara, je izabrana ukoliko kandidati dobiju većinu glasova poslanika Skupštine. Način glasanja za izbor Vlade utvrđuje Skupština." U delu 1.2.1 UNMIK Uredbe 2005/15 kojom se menja UNMIK Uredba 2001/19 predviđa se da "zamenika premijera i zamenike ministara imenuje premijer nakon što dotičnog kandidata usvoji kosovska Skupština. Izbor ministara je uređen u Ustavnom okviru poglavljem 9.3.8, gde se predviđa da, "nakon izbora Skupštine, ili ako premijer da ostavku ili njegovo mesto postane upražnjeno iz nekog drugog razloga . . . premijera bira zajedno sa ministrima većina poslanika u Skupštini". Ustavni okvir ne sadrži odredbe kojima se eksplicitno uređuje uloga Skupštine u imenovanju pojedinačnih ministara ili zamenika ministara¹¹. Predsedništvo je 26. juna UNMIK službi pravnog savetnika poslalo zahtev za zakonskim tumačenjem UNMIK uredbi koje se odnose na imenovanje zamenika ministara.¹²

Interpelacija

- Na plenarnoj sednici od 15. juna, predsednik Skupštine je podsetio poslanike da, prema izmenjenim odredbama poslanika koji je usvojen na prethodnoj plenarnoj sednici, parlamentarna grupa koja predlaže raspravu o interpelaciji ima pravo da raspravu otvori sa desetominutnim izlaganjem i da je zaključi sa petominutnim izlaganjem, dok će dodati vremena tokom ostatka rasprave odražavati zastupljenost svake parlamentarne grupe u Skupštini. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je otvorio raspravu o interpelaciji tvrdeći da izmene, koje su u zakon o pravima ratnih veterana OVK, porodicama stradalih i civilnim žrtvama rata, unete nakon usvajanja, predstavljaju zloupotrebu vlasti SPGS-a i premijera, koji "je nadležan da sprovodi zakon, ali ne

¹¹ Pozicija zamenika ministra nije postojala u PIS-u u vreme kada je pisan Ustavni okvir.

¹² UNMIK OLA je 5.jula poslao predsedniku skupštine tumačenje zakona. Ovo pitanje spada izvan ovog izveštajnog perioda i biće pokriveno sledećim izveštajem o praćenju rada Skupštine Kosova.

može da ga potpiše.” Premijer Agim Çeku je rekao da je ovo pitanje objasnio u potpunosti u štampi i u pismu predsedništvu Skupštine, ali da će ga ponovo objasniti pred Skupštinom, radi poštovanja principa transparentnosti. Premijer je rekao da je to bila ideja SPGS-a da on potpiše zakon, samo kao *simbolični gest*, zbog važnosti zakona. Podvukao je da je bio informisan o izmenama zakona tek pošto je potpisan i odmah od SPGS-a tražio objašnjenje. Nastavio je rečima da se ovo pitanje trenutno razmatra u pravnoj službi UN u Nju Jorku, i da on prihvata ovaj zakon samo u obliku koji je usvojila Skupština. Nekoliko poslanika iz različitih parlamentarnih grupa dalo je izjave pre nego što je raspravu zaključio g-din. Krasniqi.

Na plenarnoj sednici od 29. juna, g-din. Naser Osmani (LDK) je predstavio svoju interpelaciju o ilegalnoj i neregulisanoj eksploataciji šljunka. Ministar životne okoline i prostornog planiranja Ardian Gjini (AAK) je dao odgovor, nakon čega su usledile izjave nekolicine poslanika iz različitih parlamentarnih grupa i konačni odgovor ministra Gjini-ja. G-din. Osmani je tražio reč da bi zaključio raspravu ali je predsedavajući prešao na sledeću stavku dnevnog reda ne primećujući zahtev g-dina. Osmanija. G-din. Osmani više nije pokušavao da govori.

Prema pravilu 25.7, parlamentarna grupa koja je predložila raspravu o interpelaciji “ima pravo da zaključi raspravu [sa izjavom] od najviše (5) minuta”. Prema tome, g-din. Osmani je automatski trebalo da dobije reč na kraju interpelacija debate 29 jun.

Pitanja za Vladu

- Nakon interpelacije na plenarnoj sednici od 15. juna, predsednik Skupštine je podsetio poslanike da se, prema izmenjenim odredbama poslovnika koji je usvojen na prethodnoj plenarnoj sednici, do 50 minuta svake plenarne sednice izdvaja za pitanja poslanika za Vladu, sa jednim minutom za pitanje, tri minuta za ministrov odgovor, jedan minut za sledeće pitanje, i dva minuta za odgovor na sledeće pitanje. Od sedam pitanja zakazanih za sednicu od 15 juna, na samo dva je odgovoreno; zbog odsustva odgovarajućih ministara nije dobijen odgovor za preostalih pet pitanja. U ime LDK, g-din. Alush Gashi je pozvao sve ministre da budu prisutni na predstojećoj sednici da bi odgovarali na pitanja koja su dobili, prisećajući se da je vladajuća koalicija rešila da bude “odgovorna većina”. G-din. Sabri Hamiti (LDK) je rekao da je to prvi put da se novo pravilo primenjuje i možda treba još objasniti procedure. Na plenarnoj sednici od 29. juna, ministri su odgovorili na deset od 14 pitanja. Svaki put kada na neko pitanje nije dobijen odgovor, predsednik Skupštine je obavestio Skupštinu da će ono biti ponovljeno na sledećoj plenarnoj sednici. G-din. Emrush Xhemajli (LPK) je najavio pitanje za Vladu na sednici od 29. juna ali ga nije pismeno podneo pre sednice. Predsednik Skupštine je odgovorio da ako je ministar spreman da odmah odgovori na pitanje, on to može da učini, ali da će pitanje inače biti odloženo za narednu sednicu. Na pitanje g-dina. Xhemajli-ja na ovoj sednici nije dat odgovor.

Vreme za pitanja je održano u Skupštini u skladu sa novim pravilom 26, o “Pitanjima za Vladu za usmene odgovore”. U slučaju pitanja g-dina. Džemajlija, koje je najavljeno samo usmeno na sednici od 29. juna, ono ipak mora da se podnese i pismeno Kancelariji za predstavke najmanje 48 sati pre naredne plenarne sednice da bi dobilo odgovor.

4. Jednak pristup i učešće u odborima

Imenovanje novih članova odbora

- Na sastanku od 25. maja, predsedništvo je još jednom razmatralo da li da se zahtev grupe za integraciju uključi u skupštinske odbore.¹³ Posle mnogo diskusija o tome kako odobriti zahtev bez “remećenja političke ravnoteže” u odborima, predsedništvo se na kraju dogovorilo da uzme u obzir predlog ORA-e o uvećanju broja članova u svim funkcionalnim odborima od dvanaest na 14, ali uz uslov da se konsultuju i vođe parlamentarne grupe. Na konsultativnom sastanku predsedništva i šefova parlamentarnih grupa od 29. maja, G-đa. Teuta Sahatqija je predstavila predlog u ime ORA-e. Posle dosta diskusije, članovi predsedništva i šefovi poslaničkih grupa su

¹³ Grupa za Integraciju je prvo podnela takav zahtev nekoliko meseci ranije. Vidi izveštaje 02/2006 i 03/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

se dogovorili oko predloga, odnosno da treba u sve od osam funkcionalnih odbora dodati po jednog opozicionog i jednog pripadnika vladajuće koalicije. Tačna dodela mesta sledi: šest za grupu za integraciju, sva PDK, pet LDK i tri AAK.¹⁴ G-din. Gjergj Dedaj je uložio primedbu na predlog u ime grupe za integraciju, insistirajući da njegova parlamentarna grupa treba da ima predstavnike u *svim* funkcionalnim odborima. G-din. Naim Maloku (AAK) je rekao da bi LDK mogla da uzme svih osam mesta u odboru koja su dodeljena vladajućoj koaliciji, rekavši da je AAK već dovoljno predstavljena u odborima.¹⁵ Na plenarnoj sednici od 1-2. juna, prilikom predstavljanja predloga Skupštini, predsedavajući je rekao da je PDK spremna da se žrtvuje tako što će da dobije samo dva mesta u odboru da bi se postigao dogovor o uključenju grupe za integraciju, “iako je ona već zastupljena u pet odbora”. G-din. Dedaj je odgovorio da su do tada članovi njegove parlamentarne grupe bili samo u odboru za prava i interese zajednica, i rekao je da misli da je neshvatljivo da je trebalo šest meseci da se grupa uključi u funkcionalne odbore. G-din. Dedaj je podvukao da će grupa za integraciju nastaviti da insistira na članstvu u svim funkcionalnim odborima, ali da će prihvatiti predlog o kome se trenutno raspravlja kao prvi korak u pravcu šireg uključenja. Predlog je usvojen sa 68 glasova za i šest protiv. Na sastanku predsedništva od 12. juna pregledan je zahtev grupe za integraciju da Skupština zvanično usvoji njene predložene nove članove odbora. Direktor skupštinskog odseka za pravnu i proceduralnu podršku objasnio je da je do sada usvojen jedino predlog da se prošire odbori; o imenima novih članova odbora tek treba da se glasa. Nakon kraće rasprave, predsedništvo je zaključilo da članovi Grupe za integraciju treba da budu usvojeni zajedno sa imenima novih članova odbora iz LDK i PDK, koja još nisu podnesena. Slična rasprava je nastala na sastanku predsedništva od 26. juna, kada je odlučeno da se o novim članovima odbora glasa na narednoj sednici od 29. juna ako LDK i PDK svoje predloge podnesu na vreme. Sva imena predloženih novih članova odbora bila su stvarno podnesena pre plenarne sednice od 29 juna, tako da je ova stavka uključena u dnevni red.

Na početku sednice su g-din. Alush Gashi i g-din. Jakup Krasniqi predstavili imena predloženih novih članova odbora iz LDK odnosno PDK.¹⁶ G-đa. Teuta Sahatqija (ORA) je rekla da njena parlamentarna grupa podržava predloge LDK, pošto svaka parlamentarna grupa ima pravo da predlaže svoje članove za odbor, ali je skrenula pažnju na nominaciju g-dina. Behxhet-a Brajshori-ja (LDK), rekavši da je prema pravilu 42.1. ministrima zabranjeno da budu članovi skupštinskih odbora, pa je rekla da isti princip treba da važi i za zamenike ministara. Zakazano je da se o ovim predlozima glasa tek na kraju plenarne sednice, tako da zatim nije više bilo diskusije. Kasnije, dok se Skupština pripremala da glasa o predlozima, g-din. Gashi je objavio da je LDK odlučila da predloži g-dina. Ilmija Ahmetija na mesto g-dina. Brajshori-ja, priznajući da bi njegovo imenovanje u odbor moglo da se smatra za sukob interesa. G-din. Ferid Agani (grupa za integraciju) imao je komentar trebalo izuzetno mnogo vremena da se ova grupa uključi u funkcionalne odbore, ali da mu je drago da je na kraju članstvo ostvareno. Usvojena su nova imenovanja za odbor iz LDK, PDK i Grupe za Integraciju.

Kao što je već pomenuto u ovom i prethodnim izveštajima, grupa za integraciju je prvo podnela zahtev da nekoliko meseci ranije bude uključena u funkcionalne odbore. Zahtev je odobren tek posle nekoliko meseci od diskusije na plenarnoj sednici i sastanaka predsedništva i još dva pismena zahteva grupe za integraciju. Čak i pošto je Skupština usvojila predlog da se uveća veličina odbora da bi se uključili članovi grupe za integraciju “bez remećenja političke ravnoteže” u odborima, usvajanje novih članova iz grupe za integraciju u šest odbora bilo je odloženo još četiri nedelje, ili još dve plenarne sednice, uz obrazloženje da svi novi članovi odbora (grupa za integraciju, LDK, i PDK) treba da budu usvojeni odjednom. Zvanično

¹⁴ Alokacija kao što je dato u listi – šest GfI, dva PDK, pet LDK, i tri AAK – nije proporcionalno njihovoj zastupljenosti u Skupštini kao celini već se ovim imala namera da se isprave prethodne neregularnosti u predstavljanju svake parlamentarne grupe u skupštinskim odborima.

¹⁵ G-din. Maloku je govorio u ime AAK-a jer lider parlamentarne grupe, g-đa. Gjylnaza Sylla nije mogla da prisustvuje sastanku.

¹⁶ Imena grupe za integraciju nisu predstavljena na početku sednice jer su podnesena znatno ranije

usvajanje članova u odbore se radi jednim hitnim glasanjem; Skupština je mogla da glasa da se odmah usvoje članovi grupe za integraciju umesto da se njihovo učešće u odborima odlaže još nekoliko sedmica dok se čekaju nominacije LDK i PDK.

Intervencija gospođe Sahatćija na plenarnoj sednici od 29. juna i kasnija odluka LDK o smeni g-dina. Brajšhori-ja sa g-dinom. Ahmetijem pošto je predloženi novi član odbora bio u skladu sa principom razdvajanja ovlašćenja koji je definisan u pravilu 42.1, a kojim se predviđa da “[a] ministar može da ne bude član odbora.” U skladu sa ovim principom, Skupština može da izmeni svoj poslovnik da proširi zabranu članstva u odboru na zamenike ministara.

5. Pristup

U toku ovog izveštajnog perioda, Stub III (OEBS) je imao pristup plenarnim sednicama, redovnim sastancima Predsedništva i svim sastancima odbora. Stub III (OEBS) je takođe primio kopije svih dokumenata, koje je Skupština razmatrala, kao i transkripte predhodnih plenarnih sednica.

6. Transparentija

Radio Televizija Kosova (RTK) je obezbedila direktan prenos zasedanja, koja pokriva ovaj izveštaj. Javnim i institucionalnim posmatračima je bilo dozvoljeno učešće na zasedanja. Skupština Kosova ima stranicu na internetu, kao što sledi: (www.kuvendikosoves.org, www.skupstinakosova.org, www.assemblyofkosovo.org) koja sadrži biografske informacije o poslanicima Skupštine, informacije o strukturi i funkcionisanju Skupštine, primerke zakona i rezolucija, koje je Skupština usvojila, zajedno sa ostalim informacijama, na albanskom, srpskom i engleskom jeziku.

KRAJ.